

Να μιλήσουμε πατριωτικά για τη... «βλάχικη» γλώσσα!

Σας καλωσορίζω στην ΕΠΙΣΗΜΗ σελίδα της Πανελληνίας Ομοσπονδίας Πολιτιστικών Συλλόγων Βλάχων.

*Ο Πρόεδρος
Μιχάλης Μαχαίρας*

— Πανελλήνια Ομοσπονδία Πολιτιστικών Συλλόγων Βλάχων

του **Αντώνη Μπέζα**

Παρακολουθώ με έκπληξη το τελευταίο διάστημα τη συστηματική προσπάθεια ορισμένων να προωθήσουν βιβλία εκμάθησης της «βλάχικης γλώσσας», που περιέχουν μεταξύ άλλων κείμενα κατανόησης και ασκήσεις παραγωγής γραπτού λόγου.

Και όλα αυτά με χρήση, όχι απλά της λατινικής αλλά στοιχείων της ρουμάνικης αλφαβήτου! Θέλω λοιπόν να πω στους συμπατριώτες μου βλάχικης καταγωγής ότι, αν για οποιονδήποτε λόγο δεν έμαθαν τα βλάχικα, ας μην έχουν τύψεις και σε κάθε περίπτωση καλό θα ήταν να μην ασχολούνται με τέτοιου είδους βιβλία.

Ο καθένας έχει το δικαίωμα να γράφει και να λέει ότι θέλει, αλλά κι εμείς έχουμε το δικαίωμα να υπερασπιζόμαστε τα αδιαμφισβήτητα ιστορικά και επιστημονικά δεδομένα που υπάρχουν.

Τα ιστορικά δεδομένα αποδεικνύουν πως στον κεντρικό και βόρειο ελληνικό χώρο αλλά και σε ολόκληρη τη Βαλκανική, για ότι σοβαρό μπορεί να υπερηφανευθεί ο Ελληνισμός –για την εκπαιδευτική, οικονομική ή επαναστατική δραστηριότητα- τουλάχιστον από τα τέλη του 18ου αιώνα έως την κατάρρευση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, αυτό οφείλεται, σε καθοριστικό βαθμό, στην ουσιαστική συμβολή των Βλάχων.

Αντώνης Μπέζας

Από τις τάξεις τους προήλθε μεγάλο μέρος των Ορθόδοξων ιεραρχών, των δασκάλων και λογίων, των πολεμιστών του γένους στην Ήπειρο, τη Μακεδονία και τη Θεσσαλία, αλλά και πλήθος από εμποροβιοτέχνες που στελέχωσαν τις ελληνορθόδοξες κοινότητες των αστικών κέντρων της νοτιοανατολικής Ευρώπης.

Οι Βλάχοι, δεν είναι ούτε το γραφικό υπόλειμμα του κτηνοτροφικού βίου των βουνών, ούτε μουσειακό είδος, ούτε εξελληνισμένοι πληθυσμοί, ούτε μειονότητα χειραγωγούμενη από επιτήδειους προστάτες, ούτε πολιτισμική ομάδα διχασμένη ανάμεσα στις εθνικές προπαγάνδες του 20ου αιώνα.

Οι Βλάχοι αποτελούν γνησιότατη έκφραση του ελληνισμού, με τεράστια συνεισφορά στην οικοδόμηση της ελληνικής πατρίδας. Και οι μαρτυρίες υπάρχουν παντού: Από τα προεπαναστατικά κινήματα μετά την Άλωση, τον πρώτο πρωθυπουργό της Ελλάδας -Βλάχο στην καταγωγή- Ιωάννη Κωλέττη, τα επιβλητικά δημόσια κτίρια των Αθηνών και τους επιφανείς εθνικούς ευεργέτες, μέχρι τους άγνωστους ήρωες των βλαχοχωριών που σκοτώθηκαν για την πατρίδα στους αγώνες των Ηπειρωτών και τα χρόνια του Μακεδονικού αγώνα.

Τα επιστημονικά δεδομένα φανερώνουν ότι η λεγόμενη «βλάχικη γλώσσα», δεν είναι μια ενιαία και «κανονική» γλώσσα. Είναι ένα σύνολο από τοπικές προφορικές διαλέκτους («φαρσεριώτικη», «μετσοβίτικη», «γραμμουστιάνικη» κλπ), που δεν είναι ομογενοποιημένες, διαφέρουν ακόμη και μεταξύ γειτονικών χωριών και διαμορφώθηκαν λόγω της ρωμαϊκής και βυζαντινής λατινοφωνίας στον ελλαδικό χώρο.

Λατινοφωνία Ελλήνων μαρτυρείται από την εποχή του Ιωάννη Λυδού, διοικητή της Βαλκανικής και χρονογράφου σύγχρονου του βυζαντινού αυτοκράτορα Ιουστινιανού, ο οποίος αναφέρει ότι «...καίπερ Έλληνας εκ του πλείονας όντας, τη των Ιταλών φθέγγεσθαι φωνή».

Όλες αυτές οι διάλεκτοι έχουν περιορισμένο αριθμό λέξεων και δε διαθέτουν αλφάβητο και γραπτή παράδοση, αφού σε αντίθεση με άλλες λατινογενείς γλώσσες που έχουν γραπτά γλωσσικά μνημεία από τον 9ο αιώνα, η «κουτσοβλαχική» παραχώρησε τη θέση της στην ελληνική γραμματεία και περιορίστηκε στην προφορική της και μόνο έκφραση.

Είναι χαρακτηριστικό ότι το «Ετυμολογικόν Λεξικόν της Κουτσοβλαχικής Γλώσσης» του Κ.

Νικολαΐδη (1909) περιλαμβάνει μόλις 6.657 λέξεις από τις οποίες οι 3.650 έχουν ελληνική προέλευση (πολλών η ετυμολογία ανάγεται στους ομηρικούς χρόνους), 2.605 λατινική, 185 σλάβικη, 150 αλβανική και οι υπόλοιπες 67 είναι άγνωστης προέλευσης.

Για να έχουμε μέτρο σύγκρισης, η ελληνική γλώσσα -που έχει γραπτή παράδοση 3.500 ετών- με τις διαλέκτους και τα ιδιώματά της διαθέτει σήμερα περισσότερες από 500.000 λέξεις, όσες περίπου και η αγγλική, παγκόσμια γλώσσα με τεράστιο κύρος.

Δεν μπορεί να λέμε ωραία λόγια και παραμύθια στον κόσμο. Κανονική βλάχικη γλώσσα με την έννοια «του συστήματος που κατασκευάζει τις σημασίες σε πραγματικές περιστάσεις επικοινωνίας, δημιουργώντας νοήματα σε συγκεκριμένες κοινωνικές και πολιτισμικές συνθήκες», δεν υπάρχει!

Ας μη προσπαθούν κάποιοι να την δημιουργήσουν. Τα «βλάχικα» διατηρήθηκαν μόνο για ενδοσυνεννόηση και χρήση στον ιδιωτικό βίο και μεταδίδονταν στους νεότερους προφορικά γιατί οι Βλάχοι σαν Έλληνες ήταν δίγλωσσοι και χρησιμοποιούσαν αποκλειστικά την ελληνική ως γραπτή γλώσσα για τις διοικητικές, εμπορικές, εκκλησιαστικές και εκπαιδευτικές τους ανάγκες.

Δικαίως θα μπορούσε να ρωτήσει κάποιος, μετά απ' όλα αυτά, είναι κακό να γράψουμε τα «βλάχικα» και να τα διδάξουμε; Η απάντηση είναι όχι, δεν είναι κακό. Αποτελούν ένα πολύτιμο πολιτισμικό στοιχείο που μπορούμε να το καταγράψουμε και να το διατηρήσουμε. Υπάρχει όμως ένα μεγάλο «αλλά»... Η [Πανελλήνια Ομοσπονδία Πολιτιστικών Συλλόγων Βλάχων](#) έχει δώσει ξεκάθαρες απαντήσεις σ' αυτό το «αλλά».

Η εκμάθηση των «βλάχικων» μπορεί να γίνεται με χρήση ΜΟΝΟ του ελληνικού αλφαβήτου και να αφορά τις τοπικές διαλέκτους και όχι μια ενιαία γλώσσα. Εκμάθηση δηλαδή της συγκεκριμένης τοπικής διαλέκτου και όχι γενικά της «βλάχικης γλώσσας».

Άλλωστε, στο πρώτο τρίγλωσσο Λεξικό του Θεόδωρου Καβαλλιώτη (1770), στο τετράγλωσσο του Δανιήλ Μοσχοπολίτου (1802) αλλά και στο λεξικό του Κ. Νικολαΐδη (που αναφέρθηκε προηγουμένως) χρησιμοποιήθηκαν ελληνικά γραφήματα (αλφάβητο).

Τα λατινικά γραφήματα χρησιμοποιήθηκαν αργότερα από κάποιους που δεν γεννήθηκαν ούτε έζησαν στις πατρογονικές βλάχικες εστίες αλλά στη διασπορά, και φυσικά εξυπηρετούσαν σκοπιμότητες.

Χρειάζεται να προσεγγίσουμε με ειλικρίνεια αυτό το ζήτημα. Οι απόπειρες εγγραμματοισμού των «βλάχικων» με χρήση της λατινικής και η ομογενοποίησή τους, δεν έχουν σχέση με την αλήθεια. Σύμφωνα με τον Σολωμό, ότι είναι αληθές είναι και εθνικό.

Δεν αναζητούμε ενόχους.

Αναζητούμε τα λάθη που έγιναν στο παρελθόν για να ορίσουμε τις κόκκινες γραμμές του παρόντος. Γιατί χωρίς κόκκινες γραμμές, τα πράγματα θα γίνονται εύκολα γι' αυτούς... και δύσκολα για εμάς.

[ΒΛΑΧΟΙ: ΙΣΤΟΡΙΑ – ΤΕΧΝΗ – ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ](#)

07.05.2020

Πηγή: [Πρωϊνός Λόγος Ιωαννίνων](#)

